

Het Geschreven Woord

Gebruik en verklaring

Het woord in het Hebreeuws en Grieks

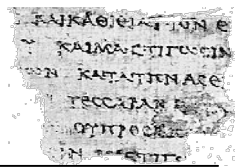
Het Hebreeuwse woord voor vrede is *shalom*; het bijbehorende werkwoord is *shalam*. De betekenis is niet beperkt tot de afwezigheid van strijd, maar het beschrijft een geheel welbevinden of een leven in harmonie met anderen. De Septuaginta (de Griekse vertaling van het OT) vertaalt het in veruit de meeste gevallen met *eirènè*, of een daarmee samenhangend woord. Het Grieks van het NT heeft dit één op één overgenomen, en we moeten dat woord in het NT daarom ook lezen en begrijpen tegen die oudtestamentische achtergrond.

Het gebruik van *shalom* in de profetie van Jesaja

Bij Jesaja vinden we *shalom* voor de weer herstelde band met God. Die ware vrede zal komen wanneer God zijn 'vredesverbond' met hen sluit (54:10), en God roept zijn volk daarom op die vrede te zoeken. De onrechtvaardigen (beschreven als de dorren en distels in zijn wijngaard) zal Hij vernietigen, tenzij zij 'vrede met Hem maken' (27:5). Hij zal daartoe zijn 'vredevorst' geven en diens vrede zal 'eindeloos' zijn (9:6-7). Die vrede zal 'de vrucht van gerechtigheid' zijn en de uitwerking van die gerechtigheid is 'rust en veiligheid tot in eeuwigheid' (32:17). Die *shalom* moest tot stand komen door het lijden van Zijn Knecht: 'de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem' (53:5). Maar die *shalom* zou er dan wel zijn voor *alle* volken: vrede, vrede voor hem die verre is (de heiden) en voor hem die nabij is (de Israëliet): 57:19; de apostel Paulus verwijst daar naar in zijn algemene rondschrijven dat wij kennen als de brief aan de Efeziërs. De neiging van Jesaja's tijdgenoten om hun veiligheid te zoeken in politieke bondgenootschappen met Egypte en Assyrië stelt Jesaja aan de kaak wanneer hij beschrijft hoe hun herauten en 'vredeboden' schreeuwen en huilen van ellende, als de Assyriërs het land toch aanvallen. Daartegenover stelt God zijn eigen vredeboode, die Hij aanduidt als 'vreugdebode', hij die het werkelijk goede nieuws (*euangelion*) van ware vrede brengt (52:7). Maar de goddelozen zullen 'geen vrede kennen', zo wordt hun bij herhaling verzekerd (48:22, 57:21), omdat die 'de weg van de vrede' niet kennen (59:8).

shalom: vrede

van een sleutelwoord in de grondtekst

heet. Mogelijk bedoelt hij daar Achitofel mee, die zich verhangt wanneer hij beseft dat hij hiermee feitelijk verraad heeft gepleegd aan zijn *shalom* met God zelf. In elk geval maken alle vier de evangelisten melding van Jezus verwijzing naar dit vers wanneer Hij het verraad aankondigt dat Judas jegens Hemzelf zal plegen. Want 'de straf die ons de *shalom* aanbrengt', begon met het verbreken van die *shalom* door Judas. En ook Judas verhangt zich wanneer hij beseft dat hij met zijn daad in de eerste plaats zijn *shalom* met God heeft geschonden.

Dat brengt ons tot de kern: de ultieme *shalom* is het hervinden van de harmonie met God, die verloren ging in de hof van Eden. Vooral Jesaja spreekt daar over (zie kader). Die *shalom* is gebaseerd op gerechtigheid, en zal er niet zijn voor wie zijn eigen weg gaat. De leiders in Jesaja's dagen zochten liever hun eigen oplossingen, en zowel Jeremia als Ezechiël verwijzen daarnaar als zij zeggen: 'Vrede, vrede, terwijl er geen vrede is' (Jer. 6:14, 8:11, NBG'51), en: 'Mijn hand zal zijn tegen de profeten ... omdat zij mijn volk hebben doen dwalen door te zeggen 'Vrede! zonder dat er vrede is' (Ezech. 13:9-10, NBG'51).

Dit komt dan terug in het NT. Paulus en Johannes beginnen hun brieven regelmatig met de groet: genade en vrede zij u. Maar dat gaat steeds over de vrede met God, dus de Verzoening. De boodschap van die verlossing heet het evangelie (het 'goede nieuws' van Jesaja), en Paulus spreekt in dat verband van 'het evangelie van de vrede' (Ef. 6:15). Aan de Korintiërs schrijft hij, met een woord van Jesaja, dat deze verlossing in geen mensenhart is opgekomen, en in overeenstemming daarmee noemt hij die elders 'de vrede van God, die alle verstand te boven gaat' (Fil. 4:7). God heet bij hem daarom ook regelmatig 'de God van vrede', evenals trouwens bij de schrijver aan de Hebreëen. Wanneer Jezus in de bovenzaal zijn discipelen voorbereidt op het komende afscheid, zegt Hij: Ik laat jullie vrede na; mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan (Joh. 14:27). En wat later die avond: Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt (Joh. 16:33, NBG'51). Want de echte vrede met God is er alleen in Hem. Maar het echt goede nieuws is dat die er dan ook is voor ons, niet-Joden: genade zij u en *shalom*.

R.C.R.

Het woord in de Concordantie

De woorden *shalom* (vrede) en *shalam* (vrede hebben of bewerken) komen samen ca. 350x voor in het OT. Dat wordt op uiteenlopende wijzen vertaald. In de Septuaginta vinden we het in veruit de meeste gevallen als *eirènè* of een daarvan afgeleid woord. Deze laatste groep komt in het NT ca. 100x voor en wordt dan meestal vertaald met vrede, maar een enkele maal ook met iets als veiligheid.